

Tanımlarda Netleşelim.. ‘KSS’

İş dünyasında son yıllarda sıklıkla kullanılan ‘Kurumsal Sosyal Sorumluluk’ (KSS) kavramının akademik literatürde tanımlanması 1900’lü yıllara dayanıyor. Bir asırdan uzun süredir KSS' nin tanımı üzerinde bir anlaşma sağlanamasa da birçok farklı açıdan bu kavram tartışılmaktadır. Ekonomist Milton Friedman kurumların sosyal sorumluluğu kavramı üzerinde klasik görüşü üreten ilk bilim insanlarından biridir. Friedman, (2002) işletmelerin tek sosyal sorumluluğunun karlarını artırmak olduğu görüşünü savunurken Bowen (2013) tarafından üretilen “iş insanlarının topluma karşı sorumlulukları” kavramı modern KSS konseptinin başlangıcı olarak anılmaktadır. 1950’lerden sonra iş dünyasındaki gelişmeler ve kurumların iş yapma biçimlerindeki değişimlere paralel sürekli evrilen ve kapsamı genişleyen KSS günümüzde kurumların sürdürülebilir bir ekonomi, çevre, ve toplum için üzerlerine düşen sorumlulukların tamamını kapsayan şemsiye bir kavram haline gelmiştir.

Bu alandaki oldukça geniş olan literatür ve araştırmalar ile yıllar boyunca net bir kavram yaratılmaya çalışılmış olsa da, KSS farklı teorik perspektiflerin kesiştiği ve hatta birleştiği geniş bir konsepttir. Farklı akademik disiplinler gibi iş dünyasında farklı sektörler ve hatta ülkelere göre değişen farklı kültürlerde kabul edilen ortak tek bir tanımdan bahsedememek KSS kavramının sorunlarından biridir. Friedman tarafından savunulan kurumların en önemli sosyal sorumluluğunun sadece sermayedarlarına sağlayacakları finansal katkı olduğu fikrinin kavramsallaştırılması 20. yüzyıl iş dünyasında çok kabul görmemektedir. Günümüz iş dünyasında sermayedarın yanı sıra ‘paydaş’ kavramı ve kurumların paydaşlarına karşı sorumlulukları konusunda ciddi bir

farkındalık vardır. Kurumların sorumluluğunun çerçevesini ekonomik katkı ile sınırlı öngörmek konusundaki söylemler hem kurumun sürdürülebilirliği hem de sürdürülebilir bir ekonomi için yetersiz kalmaktadır. Bu bilinç ile KSS kavramı için üretilmiş en ilham veren tanımlardan biri Archie Carroll tarafından, analitik bir çerçeve ile sunulmuştur. Carroll (1991) kurumların sosyal sorumluluğunu “toplum tarafından belirli bir zaman ve mekanda kurumlardan ekonomik, hukuksal, etik ve gönüllü yapılacak beklentiler” olarak tanımlamıştır. Bu modern paradigma kurumların geniş anlamda toplum ve paydaşlarına karşı sorumluluğunu öngörmektedir. Bu perspektiften kurumların sorumluluğu kar üretmenin ötesinde toplum ve çevrenin korunması ve geliştirilmesi odağına geçmektedir. Carroll ile başlayan bu yaklaşım üzerinden birçok farklı KSS tanımları üretilmiş ve tümü kurumsal vatandaşlık, kurumların sosyal ve çevresel etkileri, ekonomik fayda ve paydaş teorisi üzerine inşa edilmiştir. Alexander Dahlsrud (2008) tarafından yapılan bir araştırmada KSS için 1980 ile 2003 yılları arasında 27 farklı araştırmacı tarafından üretilmiş 37 tanım incelenmiştir. Araştırmacılara göre, kurumsal sosyal sorumluluk kavramının ortak bir tanımının yapılması oldukça güç iken bu tanımlar arasından ortak ana akademik yaklaşımların belirlenebilmesi için uygulanan içerik analizi ile KSS için 5 temel boyut belirlenmiştir. KSS'nin çevresel, sosyal, ekonomik, paydaş. ve gönüllülük olarak belirlenen ortak temel boyutları, kurumların kendi menfaatleri ve yasal zorunlulukları ötesindeki sorumlulukları olarak belirlenmiştir. Kurumsal sosyal sorumluluk (KSS), kurumun varlığını sadece kar açısından değil, topluma sağlamış olduğu hizmetler açısından sorgulamasını kavramsallaştırılırken bu bağlamda KSS kavramının en basit tanımı kurumların temel yükümlülüklerinin ya da amaçlarının ötesinde toplum için gönüllü olarak bir şeyler yapması fikri olarak belirmektedir.

KSS'nin tüm dünyada kabul edilen tek bir tanımı olmamasına rağmen kurumsal stratejiler belirlenirken KSS'nin göz önünde bulundurulması gerektiği konusunda ortak bir anlayış mevcuttur. Bu noktada en iyi içeriksel tanımlardan biri olan Votaw (1972) tarafından savunulan KSS fikri bu yazı için en uygun son olacaktır. "KSS öyle dahice bir terimdir ki, bir anlamı olduğu gibi herkes için aynı anlamı ifade etmemektedir"

Not: Alıntı için referansı 'Çağla Gül Şenkardeş (2019) "Tanımlarda Netleşelim.. KSS" olarak kullanabilirsiniz.

References:

Bowen, H. R. & Gond, J. & Bowen, P. G. (2013). *Social Responsibilities of the Businessman*. Iowa City: University of Iowa Press. Retrieved May 10, 2018, from Project MUSE database. P.106-124

Carroll A. B. (1991) The Pyramid of Corporate Social Responsibility: Toward the moral management of organizational stakeholders. *Business Horizons*. p.39-48

Dahlsrud A. (2008) How Corporate Social Responsibility is Defined: an Analysis of 37 Definitions. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management Corp. Soc. Responsib. Environ. Mgmt.* 15, 1–13. DOI: 10.1002/csr.132

Freedman, M. *Capitalism and Freedom*. The University of Chicago Press. (3rd edition 2002)